

werden gelezen, herdrukt en vertaald. Van betekenis voor de studie van zijn werk is het kleine boekje *Het ontstaan van een roman* (1922) waarin Robbers vertelt over zijn werkwijze. Hieruit blijken zijn zorgvuldige manier van werken, zijn kennis van de schrijftechniek en zijn psychologisch inzicht.

Het is minder bekend dat Herman Robbers ook – zij het een gering aantal – verzen heeft geschreven en dat hij een knappe vertaling heeft gemaakt van *The raven* van Edgar Allan Poe.

De criticus Herman Robbers verdient veel erkenning, ook nu. Zijn kritische werkzaamheid vond neerslag in de vele jaargangen van *Elsevier's Geïllustreerd Maandschrift* waarin hij zijn vaak zeer uitvoerige boekbesprekingen gaf. In zijn kritiek is Robbers steeds eerlijk en humaan, toont zich ruimdenkend en begrijpend en laat zich niet leiden door eigen stemmingen of moeilijk te verantwoorden voorkeur. Dat hij zijn kritieken nooit bundelde getuigt van misplaatste bescheidenheid. Wel publiceerde hij een bezonnen boekje *De Nederlandsche literatuur na 1880* (1922), gebaseerd op zijn kritische werk en een principieel opstel *Litteraire smaak* (1924), waarin hij zijn esthetische opvattingen uiteenzette. Als tijdschrift-leider heeft Herman Robbers vele jonge schrijvers de kans geboden zich aan de lezers voor te stellen. Hij zag zijn tijdschrift als een gemeenschappelijke tribune, een spreekplaats voor een groot kunstenaarsverbond. Hij dacht daarbij ook aan de lezers door afleveringen te redigeren die beantwoordden aan de vraag en behoefte van een groot publiek van serieus belangstellenden in kunst en literatuur.

Ondanks zijn innemende persoonlijkheid bleef de kritiek, vooral van jongeren, hem niet bespaard. In de jaren dertig werden zijn werk en zijn opvattingen over de literatuur meer dan eens scherp aangevallen. Men weet hem dat hem de hartstocht voor het woord ontbrak, zijn sympathie voor de burger en zijn gebrek aan visie. Deze tegenstand heeft Robbers wel teleurgesteld, maar maakte hem niet weerloos. Daarvoor waren zijn opvattingen te gefundeerd; hij schreef en werkte volgens een idee, al schreef hij dan ietwat spottend: 'de een timmert graag, de ander schrijft graag.'

Herman Robbers heeft zijn leven lang ernst gemaakt met zijn werk. Hij stond achter zijn werk en was niet blind voor de tekortkomingen. Hij had een afkeer van vals sentiment, haatte sentimentaliteit. Hij wilde, zoals Top Naeff aan zijn graf releveerde, als een man staan tegenover de hardheid van het leven, ook daar waar zijn deernis hem week dreigde te maken: 'De mannelijke ernst, de zedelijke moed, de goede trouw, de handslag, het onkreukbare woord, dit waren de dingen, waaraan hij de hoogste waarde hechtte, waarvoor hij in de houding stond en de reacties van zijn lichtbewogen gemoed bedwong. Op dezen grondslag schreef hij zijn geheele oeuvre.'